

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 22. Calchaquina vallis ab Societate duabus sedibus occupatur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

fecit. Ubi postquam Indorum salutem variis in regionibus utiliter procurasset, sub vexam ætatem in Paraquariam delatus, multa ardua, suis locis denarrata, fortiter tulit. In Assumptionis urbe Sanctæ Inquisitionis Commissarii vices agens, multorum odia severitate in se concivit; adeo ut Sacerdos externus de eo mactando agitaris; & illato jam in ægrotantis cubiculum clam gladiò patrasset scelus, nã Cælum mentem subito avertisset. Alii fœdissimis calumniis innocentissimi hominis famam aspersere. Hinc fortè ortum, ut Alegambe scripserit, eum nullã mortali labe per totos sex & quadraginta Religionis annos conscientiam maculasse, grande officii benè administrati testimonium, & ad explodendas calumnias opportunum. Ternas contemplationi horas quotidie impendebat. Multa commentatus est prælo digna, Grammaticam lexiconque Lingue Quichoz, toti Peruviz communis, typis mandavit. Virginitatem ad usque vitæ extremum servavit, donec acutissimis doloribus extinctus, ad tantarum virtutum palmam evolaret. Cadaver diu mansit tractabile, vultus decorus & adhuc spiranti similis, indices præteritæ integritatis. Ex Mendocina sede ad vicina remotaque Barbarorum loca, collectã ubique ingenti animarum messe, excursus est: numerum à Societate baptizatorum maximum fuisse inde colligi potest, quòd nullus in Cuiocénsi Provincia Sacerdos, præter nostros Socios, linguam regionis calleret. Nec minorem Calchaquini præbuere laborum segetem.

CALCHAQUINA vallis ab Austro ad Aquilonem triginta leucis exigua latitudine in longum extensa, utrimque ferè altissimã montium Chileni regni & Peruviz finibus obversorum serie clauditur: utroque sui angulo hinc Saltam, inde Londinum, modicas Tucumaniz urbes, respicit. Calchaquinos Ingis Peruviz Regibus olim paruisse docent multa victæ gentis monumenta: perseverante adhuc in indigenarum animis erga Ingarum nomen veneratione. Divitum metallorum fodinas tam certum in ea valle latere, quàm incertus earum locus est: Barbaris, fossionis metu, aurum & argentum irritamenta malorum hucusque occultantibus. Noctu aliquando animal videri aiunt immensum splendorem è capite evibrans, estque multorum opinio eum splendorem Carbunculum esse: sed hætenus huiusmodi animal nec capi, nec occidi ullã arte potuit, quòd hominum manus ac oculos offuscata repente in mediis tenebris irradiatione eludat. Hujus vallis indigenæ ab ipso Hispanorum in Tucumaniam ingressu, semper ferè rebelles, tantã pertinaciã se suosque tutavere, ut aliquando ipsa femina titionibus ardentibus ad motis cessantes aut fugientes maritos ad repugnandum incitasse, & cum vires rabiesque deficerent, ex summis montium cacuminibus, ne in manus hostium venirent, præcipites se dedisse, aut per confertos gladios mortem provocasse visæ sint. Hanc gentem Alfonso Barfena olim pacificaverat, quam pacem, ruptis sæpè fœderibus, pro libitu interruperant, aut palam rebelles, aut sub dolosa pace damnosi. Inter quæ qualiscumque pacis intervalla, primi Socii, & novissimè Joannes Darius & Horatius Morellus, difficilibus potiùs quàm utilibus excursionibus rem Christianam promoveri contenderant. Verùm quoniam per temporarias has excursions nihil admodum proficeretur, & crederetur continuatione doctrinæ pervicaces animos aliquando pervictum iri, aut saltem genti rebellare assuetæ frænorum fore: hoc anno, postquam Didacus Torres pro sustentandis Sociis sexcentos aureos annuos à Peruviz Prorege impetrasset, in hac valle duas sedes stabiles Societas ponere constituit. Ad quas ponendas Christophorus Torres & Antonius Maçerus Hispani, & totidem Itali, Horatius nempe Morellus & Joannes-Baptista Sampson, acceptã ab Tucumaniz Episcopo & Prætoris Regio novellam Republicam ordinandi, templa condendi, & oppida construendi, amplissimã potestate, missi sunt. Nec Calchaquini Societatem admittere renuebant, non tam Religionis causã, quàm quòd præteritis bellis diminuti, non admodum se jam viribus Hispanis superiores existimarent, & prætendi sibi pulchrum retrahendi se à bello pallium gauderent. Quare adventantibus Sociis gentis primores ex condicito occurrere, operam & industriam ad fabricandas ædes, partitis officiis, hilariter offerentes; statimque postquam Socios per finitimos pagos circumduxere, commodo in loco sacram Ædem,

*Severitas.**Integritas.**Lingua peruviana.**Mendocinorum Socio- rum excursions.*

CAPUT

XXII.

*Calchaquina vallis ab Societate duabus sedibus occupatur.**Calchaquina vallis qualitates.**Calchaquinosum pertinacia.**Calchaquinosum in Europas datum.**Regis Catholicæ liberalitas de Sociis in vallem missis.**Calchaquini Socios recipiunt.*

*Prima sedes
Divo Carolo
dedicatur;*

*Secunda Vir-
gini Mariae.*

adjectis ex palea & luto cubiculis, multiplici sedulitate erexere. Sedes hæc Divo Carolo Boromæo in gratiam Frederici Cardinalis dicata est. Interjecto tempore, duobus Sociis eò loci relictis, Christophorus Torres, expeditionis præses, cum altero Socio ad vallis interiora penetrans, sedem aliam pari Barbarorum approbatione erectam Virgini MARIÆ consecravit. Ex quibus sedibus continuo motu omnia vallis loca lustratum euntes, Religionem nostram propagare omni ope conabantur; sed exiguo planè fructu, Fidei propagationi Barbarorum moribus pervicaciter obstantibus: quos mores simul & semel narrare non erit ab opere meo alienum.

**CAPUT
XXIII.**
*De Calcha-
quinorum
moribus.*

*De origine
Judæica sus-
picio.*

*Gentis sa-
cerdotes.*

*Debaccha-
tiones.*

Funera.

*Violentiarum
mortuorum sus-
picionis.*

*Error circa
alteram vi-
tam.*

CALCHAQUINOS ab Judæis originem ducere, inde prima orta suspicio est, quòd sub primum Hispanorum ingressum ab non paucis Davidis & Salomonis nomina usurpari in hæc valle repertum sit; & asserent gentis antiquissimi, majores suos olim circumcidi solere. Defunctorum fratrum semen suscitare: vestis ad terram fluxa, & ad finem cingulo collecta, aliquod Judæici moris indicium habet. Suspicionem hanc auget quorundam opinio apud Josephum Acostram & alios authores Americanorum originem ad Judæos referentium. Genis omnis, ut Judæi; ad insaniam superstitionibus dedita est. Arbores plumis ornatas passim adorat, adeò ut in illam jactari possit quod olim in Sinagogam, sub omni arbore frondosâ prosternebaris mulier. Solem pro primario Numine, pro secundariis Diis tonitruum & fulgur colit. Acervis lapidum, Majorum suorum monumentis (ut ex eo etiam Judæos agnoscas) suus est honor. Magos pro medicis ac sacerdotibus venerationibus insignes veneratur. Hi in semotis facellis degunt, Dæmonem consultant, aut abs se consultari fingentes. Hujusmodi Sacerdotum officium est, alios nefandis prorsus execrationibus initiare. Apud initiatos plerumque publicas debacchationes exercent: quarum debacchationum tanta est ferocitas & turpitudine, quantam metuas ab profligatissimis mortalibus ebrietate quotidianâ ac furore corruptis. Ubi vino incaluere, in mutuam præteritatum injuriarum vindictam in sese tumultuosè involant, capita invicem arcibus ferientes. In his bacchanalibus præliis declinare ictum, aut manu avertere, perpetuo dedecori est: vulnera verò accepisse, sanguinem largè fudisse, faciem deformari, inter primaria decora computant. Calente jam debacchatione, Sacerdos multa verba deblaterans cervæ calvam sagittis hirsutam Soli consecrat, agris fertilitatem deprecans: execrandam mox calvam alteri tradit, quâ acceptatâ, debacchationis sequentis induperator constituitur. Sic per orbem gentis primores, tessera acceptâ, totam vitam inter furibunda hilaria transigunt. In sacrificiis à Mago animalium sanguine expinguntur. Sed nusquam alibi insaniunt magis, quàm in funeribus. Ad moribundi domum concurrunt consanguinei omnes ac amici, diu noctuque morbi tempore compositaturi: ægroti hominis stratum innumeris sagittis solo infixis circumdant; ne mors scilicet, sagittarum metu, accedere audeat. Recenter mortuum quantâ possunt vocum contentione lamentantur. Circa cadaver sedi impositum, omnis generis cibos & vinum deponunt, focos excitant, thuris loco nescio quas frondes concremant. Ad commovendam commiserationem viri fœminæque supellestem defuncti multitudini ostentant; aliis inter insanas choreas ac saltationes ori cadaveris, quasi comesturi, cibos admoventibus, & frustra admotos pro mortuo deglutientibus. Ostduo in his & aliis insaniis transacto cadaver sepeliunt, canes, arma, equos & defuncti cæteram supellestem, variasque vestes ab amicis oblatas, in eandem cum eo fossam conjicientes. Subinde domum mortualem, ne scilicet mors eò iterum redeat, concremant. Anno integro in luctu posito, anniversarium iisdem ceremoniis celebrant. Pro veste lugubri corpus nigrore inficiunt. Ne quid in his omnibus peccetur, magistrum ceremoniarum adhibent. Nullum morte naturali, sed omnes violenter mori autumant, ex quâ hæresi mutuis suspicionibus perpetuò livescunt aut præliantur: Dæmone, ut bella seminet, verè aut mendaciter mortuum authores per Magos quandoque divulgante. Animas suorum post mortem existimant in stellas converti, eò splendidiore, quò in vitâ fuere aut gradu aut facinoribus insigniores. Festis diebus plumis versicoloribus se coronant.

Capillos